

Diari de la neu, 20/06/22

La nova Llei de muntanya comença a caminar amb l'aprovació de la memòria preliminar

Substituirà la del 1983 per adaptar-la a l'actual context de digitalització, internacionalització i canvi climàtic

Fins a 300 municipis catalans estan considerats territori de muntanya Autor/a: ACN

El Govern ha aprovat aquest dimarts la memòria preliminar per elaborar la nova Llei de muntanya, al mateix temps que s'inicia la consulta pública a la ciutadania amb la seva publicació al Portal de la Transparència. Substituirà i actualitzarà la Llei d'alta muntanya del 1983 per adaptar-la a l'actual context de digitalització, internacionalització i canvi climàtic. Impulsar projectes econòmics tractors, atreure capital humà, innovar en la prestació de serveis, la digitalització, la governança i l'adaptació de les polítiques públiques a l'especificitat del territori de muntanya, seran alguns dels principals pals de paller de la nova llei. A Catalunya, són 300 els municipis de muntanya i representen el 46% de la superfície del país.

El text l'ha aprovat avui el Govern (imatge d'arxiu)

Amb l'aprovació de la memòria preliminar, arrenca el camí per elaborar una llei que substitueixi i actualitzi la Llei d'alta muntanya, aprovada el 1983 i que, tot que alguns dels seus objectius mantenen encara la vigència, ha quedat obsoleta en gran part pels canvis socials, econòmics i fins i tot institucionals dels darrers 40 anys a Catalunya i al món.

Segons la normativa vigent, componen els territoris de muntanya l'Aran i les comarques de l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Solsonès, el Berguedà, el Ripollès i la Garrotxa, juntament amb els municipis de les anomenades zones de muntanya, fora del territori pirinenc. En conjunt, són 300 municipis que representen el 46% de la superfície de Catalunya, el 32% dels municipis i el 4,5% de la població.

Tot i que no tots els territoris de muntanya comparteixen la mateixa casuística, tenen com a trets comuns el baix pes demogràfic i la dispersió dels nuclis habitats, que dificulta la prestació de determinats serveis, també complicada per la seva orografia i clima. La retenció dels joves i del talent és un altre repte per la forta estacionalitat dels llocs de treball en una economia molt terciaritzada per l'impacte del turisme. Es tracta igualment de territoris amb un elevat pes dels espais naturals protegits i del sòl forestal i una gran riquesa patrimonial. També, els ajuntaments d'aquests territoris són petits i amb recursos limitats per exercir les seves funcions.

El conjunt d'aquests territoris haurà d'afrontar, a més dels canvis econòmics profunds que ja han viscut les darreres dècades, dues grans transformacions globals: la digitalització i els efectes del canvi climàtic. Això, en un context on conceptes com sostenibilitat ambiental, econòmica i social; cogovernança i participació ciutadana, i planificació estratègica han irromput amb força com a requisits de l'actuació de l'administració pública.

Els territoris de muntanya, per tant, tenen unes especificitats pròpies i uns reptes associats que continuen fent necessària la intervenció pública amb polítiques de discriminació positiva, integrals i ajustades a cada realitat territorial.

Les noves polítiques s'ajustaran a cada realitat territorial

Nous objectius estratègics

De la mateixa manera que fa quaranta anys, continua sent necessari combatre la regressió demogràfica, valorar els recursos existents i garantir l'assistència tècnica a bona part dels municipis de muntanya. També, reconèixer formalment els serveis ecosistèmics que la muntanya presta al conjunt de la societat, protegir el patrimoni natural i cultural i garantir un desenvolupament sostenible dels territoris de muntanya perquè són valuosos i fràgils.

No obstant això, el Govern aposta per incorporar nous objectius estratègics com ara situar l'atracció de projectes econòmics tractors com a pal de paller de les polítiques de muntanya per garantir més llocs de treball, ocupació tot l'any i la diversificació de l'economia. També es vol posar l'accent en atreure capital humà, tant o més que en la fixació de la població existent. Altres dels reptes passen per la innovació i la qualitat en la prestació de serveis i impulsar la digitalització i la innovació logística i laboral per minimitzar els inconvenients de la posició territorial perifèrica, amb l'arribada de la fibra òptica com a condició necessària però no suficient.

A la vegada, la nova Llei de muntanya també posarà el focus en ajustar les polítiques públiques a les característiques específiques d'aquests territoris; promocionar una nova governança i l'enfortiment dels instruments de participació, representativitat i concertació del conjunt dels actors del territori, i en l'adaptació als efectes del canvi climàtic, la internacionalització i l'aprofitament de la cooperació transfronterera com a objectius estratègics.

A grans trets, la memòria preliminar considera que les polítiques de muntanya han d'apostar per atreure capital humà, residents permanents i activitat econòmica durant tot l'any; aprofitar els recursos propis en un marc de sostenibilitat i resiliència, i ajustar les polítiques públiques i la seva governança a les característiques concretes d'aquests territoris.

Prullans, en una imatge d'arxiu

Nous instruments per desplegar aquests objectius

A partir dels resultats de diverses sessions de participació al territori desenvolupades entre 2014 i 2018, la memòria conté una primera proposta dels instruments que caldria crear o remodelar per desplegar una política de muntanya eficaç, atès que es considera que els creats per la llei de 1983 han quedat obsolets.

Entre altres, proposa crear l'Observatori dels territoris de muntanya per als treballs de diagnòstic, identificació de reptes i detecció de necessitats, així com la figura del projecte o l'actuació estratègica i del procediment per detectar-los, prioritzar-los i desplegar-los en corresponsabilitat entre departaments i territori. També aposta per enfortir i ampliar l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i l'Aran (IDAPA), i redefinir, enfortir i dotar d'un marc estable els consells comarcals de muntanya.

Bona part de les propostes contingudes a la memòria que ha aprovat aquest dimarts el Govern sorgeixen del procés participatiu que la Generalitat, a instàncies del Consell General de Muntanya, va iniciar el 2011. Ara, la memòria es publicarà al Portal de la Transparència per efectuar una consulta pública prèvia durant tres mesos per validar-ne el contingut, afegir nous enfocaments i començar així la tramitació de la futura Llei de muntanya.

Complementàriament, s'informarà directament els representants dels 300 municipis de muntanya i es convocaran sessions de debat amb el Consell General de Muntanya, els consells comarcals de muntanya, el Conselh Generau d'Aran i l'IDAPA.